

## **דת ומדינה – מבוא למשנת רח"ד הלוי**

### **הקדמת דת ומדינה לרח"ד הלוי**

מעתה, הגישה לכל נושא הנדון בימינו אלה. היא הקובעת גם את המסקנות. מי שתפס את ניצוצות האור האלקי בהיקף רחב ועמוק יותר, מסקנותיו תהיינה תואמות יותר את גדולת מימים. אלא שיסוד היסודות הוא להאמין שיד ה' אשר נגלתה עלינו פעמיים בדור זה, בה' אייר יום הכרזת הקמת מדינת ישראל, ויום כ"ח אייר יום שחרורה של ירושלים, גולת הכותרת של כל כיבושי ישראל בששת הימים, אינם מאורעות אשר בהם נגלו חסדי ה' עלינו בלבד, אלא מסכת מאורעות שמטרתם הסופית היא גאולת ישראל השלימה. בלעדי אמונה יסודית זאת, כל גישה תהיה שטחית ביותר ומסקנותיה מוטעות.

ולכן דרושה עתה תפיסה חדשה ויסודית. הכוונה, חינוך והטפה לביסוס האמונה בגאולה העתידה לבוא ובמהרה. ראיית פני הדברים באותה צורה בה התרחשו אותם מאורעות מופלאים. אמנם, אין אנו יודעים מאומה מכוונותיה והנהגתה של ההשגחה העליונה בעולם. אך זאת ראינו שהנס אשר נעשה לדור זה היה תחלתו במצוקה נוראה, בפחד מפני האיום ביותר סכנת טבח והרג, וסיומו בנצחון גדול הרבה יותר מכל מה שדמיון אנוש יכול היה לתאר, מאפלה לאור גדול.

### **שם, בעיות יסוד של דת ומדינה**

כל דור יוצר בעיות ופתרונות משלו, ולכן יוצר גם מושגים חדשים. דורנו יצר בין יתר יצירותיו שהזמן גרמן, מושג חדש "דת ומדינה", במובן חדש ומוגדר.

לכאורה נראה כי בעית דת ומדינה אינה חדשה. בכל שנות קיומה של מדינה ישראלית או יהודית, היתה קיימת בעיה זאת, ולעתים נראית היא בכל חריפותה בתולדות ימי עמנו. אך כדי ללמוד סוגיא זאת מיסודותיה, נצטרך לראות באיזו מדה אין שום דמיון ביניהם.

אמרנו, שמושג חדש הוא דת ומדינה לבעיה חדשה, וזה מפני שהרשות שקבעה את חיי העם גם בבית ראשון וגם בבית שני — היתה הסנהדרין, שכל דיוניה והחלטותיה התנהלו על-פי חוקי התורה ומשפטיה, וגם המלכות צריכה היתה לנהל את חיי המדינה על פי הוראות הסנהדרין, לרבות בעיות בטחוניות מובהקות כיציאה למלחמה, והרי זו טלית שכולה תכלת, מדינה המבוססת כולה על יסודות התורה וההלכה.

לעומתה, מדינת ישראל, הרי זו מדינה המבוססת על אורח חיים דימוקרטי שאינו מכיר שום מרות, ולכאורה אף לא מרות תורתנו הקדושה, הכנסת, הנבחרת על ידי העם כולו קובעת את חיי העם, חוקיו ומשפטיו, ובאופן תיאורטי יכולה כנסת זאת להחליט גם נגד המפורש בתורה, ודעת חכמי התורה אינה נשמעת.

לכן אמרנו, שכאילו "דת ומדינה", הוא מושג חדש שדורנו יצר.

### **שו"ת עשה לך רב. חלק א**

מה פשר דכאוננו אחרי מלחמת יום-הכפורים  
"אני אדם דתי-לאומי, מאמין באמונה שלימה שהקמת מדינת-ישראל  
היא ראשית צמיחת גאולתנו, ובכל זאת אני מרגיש כרבים אחרים דכאון  
מוזר שקשה לי להסבירו אחרי מלחמת יום-הכפורים. זה משוגה לפנות  
לרב בשאלה מעין זו, אבל תואיל לעזור ולהסביר לי מה בדיוק מציק לנו  
כיום..."

למעשה, מאומה לא אירע במלחמת יום-הכפורים, שצריך להדאיגנו  
במיוחד. אמנם היה מחדל מפורסם, שבעקבותיו לא נמצא צה"ל ערוך  
להשיב מלחמה שעה, ואירע בימים הראשונים של המלחמה כל הידוע  
לכולנו. אך למעשה הצליח צה"ל כעבור ימים מספר בלבד, לעבור  
להתקפה, שהבריחה את האויב הצפוני הלאה מעבר לגבול של ערב  
המלחמה, והנצחון היה כמעט מושלם. לעומת זאת כחותיו של האויב  
הדרומי אוגפו ע"י צה"ל, ואלמלא הפסקת האש שנכפתה, היה מושמד  
לחלוטין. בסך הכל ניתן לומר בפשטות שנצחון צה"ל במלחמת  
יום-הכפורים היה גדול הרבה יותר מכל נצחונותיו בעבר. ובכל זאת  
זועזע קשות העם היושב בציון עד למעמקי נשמתו.

וכמה סבות מוצדקות לכך: עצם מה שקרה בימים הראשונים, השימוש  
המוצלח בנשק הנפט, התארגנות הצבאות הערביים שלחמו הפעם טוב  
יותר מפעמים קודמות, הנסיגה ללא שלום שנכפתה עלינו, בידודנו  
המדיני ועוד, אך סבה נוספת מציקה ליהודי הדתי, המאמין שהקמת  
מדינת-ישראל היא התגשמות החזון המשיחי, ולכאורה מחייב ההגיון  
שהתפתחות הגאולה צריכה היתה להתבטא בהתקדמות ועליה, כפי  
שאמנם היה עד מלחמת ששת הימים. הנסיגה שבאה בעקבות  
המהלומה הראשונה של מלחמת יום-הכפורים, איננה נסיגה  
טריטוריאלית בלבד בעיני הדתי-המאמין, אלא נסיגה בדרך העולה  
לגאולה השלימה, כי אין הוא יכול להבין לשם מה היתה נחוצה.

אין ספק ששאלה זאת היא בחינת "בהדי כבשי דרחמנא למה לך"  
(ברכות י' ע"א), כי בודאי הוא מסתרי ההשגחה העליונה, שמעולם לא  
יוכל בשר-ודם להבינה, עד אחרי סיום המעשה בשלימותו. אעפ"כ יש  
ביכלתנו "להבין" בסיוע דברי נביאינו ורבותינו...

הדברים מבוארים בספר הזוהר פעמים רבות, שגאולת ישראל "בעתה"  
מחייבת בטבעה מלחמות קשות וממושכות, ואף לאחר בוא המשיח  
(נעיין לעיין בזוהר ויחי רטו. שמות: זו"ח בראשית יא. ועוד. ומקור  
הדברים בתורה נראה שהוא מפסוק, אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב,  
במדבר כד, יז. ויעיין היטב שם בפירוש האו"ח הקדוש, ומקור פירושו  
הוא מהיונתן בן עזיאל שם, והדברים ארוכים). וכך נראה מבואר גם  
מדברי הרמב"ם שהעתקנו לעיל: ואם יעמוד מלך מבית-דור... וילחם  
מלחמות ה' וכו'. הרי שגם אחרי ביאת המשיח יצטרכו להלחם מלחמות  
ה'.

(אגב, כטפת נוחם בכוס היגונים של משפחות הנופלים במלחמת גאולת  
ישראל, נזכיר דברי הזוה"ק: "כד ניתי מפרקניהון דישראל תתער  
מטרוניתא ותתער כ"י ותגח קרבא עם עממין וימותון מנתון ויתקרבו  
בזעיר למיתי ארעא יימר לה קב"ה כד היא בכה לא תדחלי אגרא להון

בנייא דמיתן על שמי אחרנין הא תבו אינון יתובון לחיי מיתייא". ויחי רט"ו).

ובזה יובן לנו בבהירות אחד החזיונות הנבואיים- המשיחיים התמוהים ביותר, והיא מלחמת גוג-ומגוג, שכמבואר בזכריה (יד) וביחזקאל (לח, לט), תהיה באחרית הימים, אחרי שעם ישראל ישובו ויתישבו בארצם, ואז הקב"ה יסיתם לעלות למלחמה על ישראל, ותהיה זו מלחמה קשה ואכזרית, והוא עצמו יצא וילחם באויבי ישראל ויתגדל ויתקדש שמו. ובאמת מלחמה זו למה אחרי ששבו והתישבו בארצם. אר עם כל האמור יובן, שמלחמת גוג-ומגוג היא שלב משלבי גאולת "בעתה", זו גאולה שבאה ללא תשובה.